

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3116/2017. (V. 22.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Kúria mint felülvizsgálati bíróság Pfv.II.20.627/2016/4. számú részítélete alaptörvényellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Az indítványozó magánszemélyek (a továbbiakban: indítványozók) jogi képviselőjük [dr. Huszár Zita ügyvéd, Huszár Ügyvédi Iroda, 1042 Budapest, Jókai utca 4. fszt. 2.] útján, az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLII. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a alapján alkotmányjogi panasszal fordultak az Alkotmánybírósághoz, melyben a Kúria mint felülvizsgálati bíróság Pfv.II.20.627/2016/4. számú részítélete, a Fővárosi Ítéltábla 22.Pf.20.185/2015/9. számú részítélete, valamint a Fővárosi Törvényszék 18.P.24.724/2012/57. számú részítélete alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését kérték.
- [2] 2. Az indítványozók 2007 márciusában keresetlevelet nyújtottak be a Fővárosi Törvényszékhez, mely a 4/10 részben a tulajdonukban, 6/10 részben az I. rendű alperes tulajdonában álló lakóingatlan közös tulajdonának a megszüntetésére irányult. A perindítás indoka az volt, hogy bár a családi ház használatának rendjét bírósági ítélet szabályozta, a használatban kapcsolatban gyakran merültek fel viták. Tekintettel arra, hogy az ingatlanban ekkor szíveségi lakáshasználóként lakó II. rendű alperes nem szándékozott az ingatlanból kiköltözni, az indítványozók vállalták, hogy lakottan magukhoz váltják az alperesi tulajdoni hányadot, és teljesítőképességüket e tekintetben igazolták. A II. rendű alperes halálát követően, 2011 februárjában az I. rendű alperes ajándékozási szerződéssel az akkor még kiskorú III. rendű alperesre ruházta át az ingatlanon fennálló 6/10 tulajdoni hányadát, saját haszonélvezeti jogának fenntartásával. A tulajdonosváltást, illetve a haszonélvezeti jogot az ingatlan-nyilvántartásba bejegyezték.
- [3] Az indítványozók a fentiekre tekintettel módosították eredeti keresetüket, és kérték az ajándékozási szerződés érvénytelenségének megállapítását és az eredeti állapot visszaállítását is. A jelen alkotmánybírósági eljárás tárgya az ajándékozási szerződés érvénytelensége kérdésében hozott részítéletek felülvizsgálata.
- [4] Az indítványozók az ajándékozási szerződés érvénytelenségének megállapítását amiatt kérték, mert álláspontjuk szerint az a szerződés megkötésekor hatályos, a Polgári Törvénykönyvről szóló 1959. évi IV. törvény (a továbbiakban: Ptk.) 200. § (2) bekezdése folytán semmis, mivel a Ptk. 5. §-ába és a – szintén a szerződéskötéskor hatályos – a házasságról, a családról és a gyámságról szóló 1952. évi IV. törvény (a továbbiakban: Csjt.) 87. § (1) bekezdésébe ütközik. Az indítványozók szerint az ajándékozás a jogait és a törvényes érdekeiket csorbítja, mert megfosztja őket attól, hogy a közös tulajdon megszüntetését a III. rendű alperes tulajdonában álló tulajdoni illetőségének beköltözhető állapotban történő megváltásával kérjék. A Csjt. 87. § (1) bekezdése vonatkozásában pedig arra hivatkoztak, hogy mivel a haszonélvezeti jog alapítása miatt érdekellentét állt fenn a megajándékozott kiskorú és az ajándékozó szülője között, ezért az ajándékozási szerződés megkötésekor a kiskorú egyik szülője sem gyakorolhatta volna a törvényes képviselői jogát.
- [5] A Fővárosi Törvényszék az ingatlan-nyilvántartásról szóló 1997. évi CXLI. törvény (a továbbiakban: Inytv.) 62. § (1) bekezdése a) pontja szerinti törlési pernek minősítette a szerződés érvénytelenségének megállapítására irányuló kereset alapján indult eljárást, és azt állapította meg, hogy a törlési per megindításának a feltételei nem állnak fenn, ezért részítéletével a szerződés érvénytelenségének megállapítására irányuló keresetet elutasította. A bíróság álláspontja szerint a tulajdonosváltás, illetve a haszonélvezeti jog alapítása nem sérti az indítványozók ingatlanra bejegyzett tulajdonjogát, így az Inytv. 62. § (1) bekezdés aa) pontjában írt feltételek nem állnak fenn. Ezért az indítványozók a tulajdonjog, illetve a haszonélvezeti jog törlését attól függetlenül nem kérhetik, hogy a kiskorú III. rendű alperes helyett eseti gondnoknak kellett volna eljárnia.

- [6] A másodfokon eljáró Fővárosi Ítéltábla az elsőfokú bíróság részítéletét helybenhagyta, azonban döntését más jogi indokokra alapította. A bíróság álláspontja szerint a kereset nem törlési, hanem érvénytelenségi keresetnek minősül, ezért nem kizárt a szerződő feleken kívüli harmadik személy részéről sem a perindítás a jogi érdekeltiségük fennállta esetén. A Fővárosi Ítéltábla jogértelmezése szerint jogi érdekeltiség abban az esetben áll fenn a szerződésen kívül álló harmadik személy részéről, „ha jogszabály erre felhatalmazza, vagy pedig kifejezetten jogi értelemben vett érdekeltiségét sérti az adott megállapodás”. Ilyen jogi értelemben vett érdekeltiséget nem tartott megállapíthatónak a bíróság. A kereset elutasítására tekintettel a bíróság csak utalt arra, hogy a Ptk. 13. § (1) bekezdésének c) pontja alapján nem szükséges a törvényes képviselő jognyilatkozatainak érvényességéhez a gyámhatóság jóváhagyása abban az esetben, amikor az ingatlan ellenérték nélküli megszerzésével egyidejűleg kerül sor haszonélvezet alapítására. Önmagában az, hogy az ingatlanhoz kapcsolódóan közös tulajdon megszüntetése tárgyában per van folyamatban, nem minősíthető olyan, a Ptk. 13. § (1) bekezdés c) pontja szerinti megterhelésnek, ami miatt külön gyámhatósági jóváhagyás lenne szükséges. A Ptk. 5. §-ának, mint alapelvi rendelkezésnek az esetleges megsértése pedig nem minősíthető semmisségi oknak.
- [7] Az indítványozók felülvizsgálati kérelmére eljáró Kúria a jogerős részítéletet részben eltérő indokolással hatályában fenntartotta. A Kúria álláspontja szerint ugyanis a Ptk. 235. § (2) bekezdése alapján, a harmadik, kívülálló félnek a szerződés megtámadáshoz szükséges törvényes érdeke az indítványozók által előadottak alapján megállapítható. A Kúria a jogerős döntésnek azt az indokolási részét, amelyben a Fővárosi Ítéltábla utalásként kifejtette, hogy a kereseti kérelemnek még a jogi érdekeltiség fennállta esetén sem lehetne helyt adni, a kereset érdemi alaptalansága megállapításának tekintette. E körben maradéktalanul osztotta a jogerős részítéletben kifejtetteket, azt, hogy a szerződés megkötéséhez nem volt szükség a gyámhatóság jóváhagyására, illetve, hogy a Ptk. 5. §-ában foglalt alapelvi rendelkezés nem minősül önálló érvénytelenségi jogcímnél. Rámutatott továbbá arra, hogy a per tárgyát képező szerződés megkötésekor az akkor még kiskorú III. rendű alperes helyett törvényes képviselőként édesanyja a Csjt. 87. § (1) bekezdését figyelembe véve is jogosult volt eljárni.
- [8] 3. Az indítványozók ezt követően terjesztették elő alkotmányjogi panaszukat mindhárom ítélet alaptörvény-ellenességének a megállapítását és megsemmisítését kérve. Az indítványozók – a hiánypótlásra felhívást követően kiegészített – indítványukban az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdésének a sérelmét kifogásolták. Arra hivatkoztak, hogy a keresetelési jogot elsőként a Kúria állapította meg, így „a semmisség körében sem első, sem másodfokon érdemi vizsgálat nem zajlott”, ezért a Kúriának „az ítéletek hatályon kívül helyezése mellett kellett volna abban a kérdésben állást foglalni, hogy az elsőfokú bíróságnak milyen körülményeket kell vizsgálnia, a peres feleknek pedig milyen bizonyítási terhek van az érvénytelenség körében”. Nézetük szerint az előzőekben kifejtettek miatt sérült az érdemi bizonyításra, illetve a jogorvoslatra való lehetőségük. Hivatkoztak továbbá arra, hogy az elsőfokú eljárásban ügyüket „4 tanácsváltás is terhelve, így a bizonyítás körében a szóbeliség elve lényegében sérült és a bizonyítandó körülmények éppen az ügyben eljáró tanács által szükségesnek tartott körben folyt le, mely a bizonyítás egysége körében lényeges sérelem” számukra.
- [9] 4. Az Abtv. 56. § (1) bekezdése alapján az Alkotmánybíróság először az alkotmányjogi panasz befogadásáról dönt, melynek során az eljáró tanács vizsgálja, hogy az indítvány megfelel-e az alkotmányjogi panasz befogadhatóságára vonatkozó törvényi – formai és tartalmi – feltételeknek. A testület megállapította, hogy az indítvány határidőben érkezett, az indítványozók érintettek tekinthetők és a rendelkezésükre álló jogorvoslati lehetőségeket kimerítették.
- [10] A befogadhatóság további feltételeit vizsgálva az Alkotmánybíróság az alábbi következtetésekre jutott.
- [11] Az Abtv. 29. §-a szerint az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszt a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség, vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés esetén fogadja be. Ez alternatív feltétel, bármelyik megléte indokot ad a befogadásra. Az indítványozók a bírói döntések alaptörvény-ellenességét állító indítványukban nem fogalmaztak meg alapvető alkotmányjogi jelentőségűnek tekinthető kérdést.
- [12] Az Alkotmánybíróság rámutat arra, hogy az ajándékozási szerződés érvénytelenítésére irányuló perben három érvénytelenségi okra hivatkoztak az indítványozók (Ptk. alapelvi rendelkezésének a megsértése, a gyámhatósági hozzájárulás hiánya, illetve a törvényes képviselő jogellenessége), és mindhárom indok elbírálásához alapvetően jogszabály értelmezésre és nem a felek általi bizonyításra van szükség. Az indítványozók e kérdéskörben jogi álláspontjukat mind a keresetük kiterjesztésekor, mind a fellebbezésben, illetve a felülvizsgálati kérelemben kifejtették. A Fővárosi Ítéltábla és a Kúria egybehangzóan állapította meg, hogy a Ptk. alapelvi rendelkezésének vélt vagy valós megsértése nem alapozhatja meg a szerződés érvénytelenségének a megállapítását.

pítását, illetve, hogy a kifogásolt szerződés megkötéséhez miért nem volt szükséges a gyámhatósági hozzájárulás. A Kúria ítélete pedig kitért arra is, hogy a szerződés megkötése miért nem ellentétes a Csjt. 87. § (1) bekezdésével.

- [13] Az indítványozók részletesen nem indokolták, hogy az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében foglalt joguk mennyiben sérült, az érdemi bizonyítási lehetőségük, a bizonyítás egységessége hiányára, valamint arra hivatkoztak, hogy a szóbeliség elve „lényegében sérült”. Ahogy az korábban kifejtésre került, az indítványozók a per szempontjából lényeges jogértelmezési kérdésekben jogi álláspontjukat kifejtették és ki is fejtették, e körben tehát fel sem merülhet, hogy az indítványozók az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdését sértő módon el voltak zárva a bizonyítástól. Arra nézve, hogy a bizonyítás egysége körében, illetve a szóbeliség elvének vélt sérelme következtében milyen konkrét, az eljárás tisztességességére kiható sérelem érte őket, nem fejtettek ki alkotmányjogilag értékelhető indokolást.
- [14] Az indítványozók által hivatkozott XXVIII. cikk (7) bekezdésében foglalt, a jogorvoslathoz való jog sérelmével összefüggésben az Alkotmánybíróság ismét rámutat arra, hogy „[a] jogorvoslathoz való jog lényegi tartalma azt követeli meg a jogalkotótól, hogy a hatóságok vagy bíróságok érdemi, ügydöntő határozatai tekintetében tegye lehetővé a valamely más szervhez, vagy ugyanazon szervezeten belüli magasabb fórumhoz fordulás lehetőségét olyan döntés meghozataláért, amely képes a sérelmezett döntést felülvizsgálni, és a sérelem megállapítása esetén a döntésre visszaható módon a sérelmet orvosolni” {35/2013. (XI. 22.) AB határozat, Indokolás [16]}. A jelen ügyben megállapítható, hogy a bíróságok a per tárgya, az ajándékozási szerződés érvényessége tekintetében mindhárom szinten (egyhangúan) döntöttek, e döntések ellen az indítványozók fellebbezéssel, illetve felülvizsgálati kérelemmel éltek, melyeket a bíróságok érdemben elbíráltak. Ebből következően fel sem merülhet az, hogy a kereseti kérelem (illetve annak elutasítása) tekintetében sérült az indítványozóknak a jogorvoslathoz való joga.
- [15] 5. Mindezeket figyelembe véve az indítvány nem felel meg az Abtv. 29. §-ában megfogalmazott befogadási feltételnek, ezért azt Alkotmánybíróság – az Abtv. 47. § (1) bekezdése és az 56. § (1)–(2) bekezdései, valamint az Ügyrend 5. § (1) és (2) bekezdései alapján eljárva, az Abtv. 29. §-ára, valamint az Ügyrend 30. § (2) bekezdés a) pontjára tekintettel – visszautasította.

Budapest, 2017. május 16.

Dr. Dienes-Oehm Egon s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Hörcherné dr. Marosi Ildikó s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Salamon László s. k.,
előadó alkotmánybíró

Dr. Szabó Marcel s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szalay Péter s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/138/2017.

